

který má nízko pojištěný; její výtka nedostatečného odůvodnění rozsudku je bezdůvodna.

Čís. 1608.

Zákon na ochranu republiky ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.

Skutková podstata §u 18 čís. 2 zákona nevyžaduje, by pachatel věděl, že zpráva, již rozšiřuje, je nepravdivou.

Není třeba, by pachatel měl úmysl, přivoditi účinek v zákoně uvedený (na př. překotné a hromadné vybírání vkladů), nýbrž stačí jeho vědomí, že šířením nepravdivé zprávy účinek ten způsobí.

»Jinakým rozšiřováním« dlužno rozuměti nejen sdělování od osoby k osobě, nýbrž i vypravování třebas osobě jediné, ale takové, o níž pachatel podle okolností případu ví, že zprávu dále rozšíří.

(Rozh. ze dne 11. dubna 1924, Zm II 43/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Uherském Hradišti ze dne 21. prosince 1923, jímž byli obžalovaní Hynek N. a Marie P-ová podle §u 259 čís. 3 tr. ř. sprostěni z obžaloby pro přečin podle §u 18 čís. 2 a 3 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Nalézací soud vzal za prokázáno, že obžalovaná Marie P-ová a Hynek N. rozšiřovali od osoby k osobě o občanské záložně v K. nepravdivou zprávu, že je před úpadkem (P-ová) pokud se týče, že je v úzkých (N.) a že následkem těchto pověstí nastal na tuto záložnu run. Nalézací soud běře dle znění důvodů rozsudku objektivní skutkovou podstatu přečinu podle §u 18 čís. 2 a 3 zákona na ochranu republiky za danu, sprostil však obžalované pro nedostatek skutkové podstaty tohoto přečinu v subjektivním směru. Zmateční stížnost státního zastupitelství dovolává se proti sprostujícímu výroku důvodů zmatečnosti čís. 5 a 9 a) §u 281 tr. ř. a nelze jí upříti oprávnění. Nalézací soud nestojí v posuzování náležitostí subjektivní viny na stanovisku, odpovídajícím zcela ustanovením zákona. Na oba obžalované podána byla obžaloba podle §u 18 čís. 2 a 3 zákona na ochranu republiky. Soud uvádí, že ke skutkové podstatě přečinu podle čís. 2 a 3 §u 18 zákona náleží, že pachatel musí si býti vědom, že zpráva, jím šířená, je nepravdivá. Než jen použití trestní sazby dle čís. 3 vyžaduje, by vinník pozitivně věděl, že zpráva je nepravdivou. Naproti tomu předpokládá čís. 2 rozšiřování takové nepravdivé zprávy, již vinník pokládá za pravdivou nemá dostatečných důvodů. Dle tohoto místa zákonného stává se proto beztrestným ten, kdo prokáže, že měl dostatečné důvody pro

to ,by mohl pokládati zprávu za pravdivou. Nalézací soud vyloučil u obou obžalovaných pozitivní vědomí, že zpráva jimi šířená je nepravdivá (čís. 3 Šu 18), nevyslovil se však vůbec o tom, zda u nich nejsou dány snad předpoklady subjektivní viny dle čís. 2 Šu 18. Avšak i v dalším směru vzbuzuje rozsudek pochybnosti o správnosti výkladu zákona. Pravíť se v rozsudku ohledně Hynka N-ého, že soud nevzal o něm za prokázáno, že účelem jeho výkladu byl zlý úmysl, aby vkladatele občanské záložny v K. poplašil; ohledně oobou obžalovaných pak praví, že obžalovaní nezamýšleli přivoditi hromadné vybírání vkladů. Dle jasného a nepochybného znění zákona stačí však již vědomí pachatele («ač v i . . .»), že šířením nepravdivé zprávy způsobí překotné a hromadné vybírání vkladů. Aby pachatel měl přímo úmysl, tedy zamýšlel a měl snahu a vůli přivoditi onen účinek, se nevyžaduje, takovýto směr vůle zvyšoval by naopak jen trestnost jeho jednání. Dostí na tom, že pachatel si uvědomil význam a dosah svého jednání. Důvod zmatečnosti čís. 9 a) Šu 281 tr. ř. je proto dán.

Podotknouti by bylo jen ještě, že v tomto případě jest splněn předpoklad »jinakého rozšiřování« nepravdivých zpráv ve smyslu čís. 2 Šu 18 zákona na ochranu republiky. Pokud jde o způsob, jak se má státi šíření nepravdivých zpráv, uvedeny jsou v čís. 2 Šu 18 zákona na ochranu republiky dvě možnosti, a to kdo 1. buď veřejně sděluje nebo 2. jinak rozšiřuje nepravdivou zprávu, kteréžto způsoby jsou však vzhledem k účelu zákona a chráněnému statku rovnocennými. K veřejnému sdělování vyžaduje se vždy veřejnosti. Pojem veřejnosti je v Šu 39 čís. 2 zákona blíže určen a čin za veřejně vykonaný prohlášen, byl-li spáchán v tiskopise nebo v rozšiřovaném spise, ve shromáždění nebo před zástupem. Není pochybnosti o tom, že při tomto způsobu šíření nepravdivých zpráv jde o veřejnost kvalifikovanou, vyžadující větší míry publicity, tudíž o sdělování, prováděné na širším podkladě, t. j. takové, jež již svou povahou a založením má v zápětí, že šířená zpráva vniká rychle a ve větším rozsahu do neurčitých širokých kruhů obyvatelstva. Pod jinakým rozšiřováním, jež se však nemusí státi veřejně, dlužno rozuměti způsob, kterým dostává se zpráva k vědomosti většího počtu lidí, individuálně neurčitých, nanejvýš vypravováním několika osobám aneb i jen jediné, ale takové, o níž pachatel za daného stavu věci ví, že zprávu mezi občanstvem dále rozšíří. A takovýto způsob rozšiřování zprávy, kterýž vede k rozšíření jejímu na větší počet různých předem neurčených osob, má stejný účinek jako veřejná sdělení a dle stejného výsledku jest jej považovati za rovnocennou možnost veřejného sdělení. Pojmu jinakého rozšiřování hovoří nejen sdělování od osoby k osobě, sdělování pachatelem více různým osobám na více místech, nýbrž rozšiřování je dáno také tím, když nepravdivá zpráva sdělena byla i jediné osobě, ale za okolností, za nichž pachatel může vědět, že se zpráva ta rozšíří způsobem výše naznačeným, a že vyvolává též výše zmíněné nebezpečí překotného a hromadného vybírání vkladů, při čemž čin je již dokonán šířením zprávy bez ohledu na to, zda dojde snad činem pachatelovým k poruše v pravidelném životě obchodním nebo úvěrním. Záleží tudíž vždy na okolnostech případu, za nichž nepravdivá zpráva byla rozšiřována.